

wäckta fallit i samwets qwal för en sup brännwin, som i någon wälmenande supbroder trugat eller förledt demjatt smaka. Och just detta samwets qwal uppväcker hos de flesta en affly för allt spiritubst, det är den bästa brännwins kuren; det är den sista hårda kampen med brännwins draken. Men dertill fordras, att menniskan skall hafwa kommit så långt in i wäckelsen, att den Hel. Anden, den bättre känslan, får öfwerwigten: i motsatt fall får den orene anden öfwerwigten, och allt andeligt bekymmer försvinner för en sup brännwin. Sådan är den allmänna erfarenheten i våra bygder.

(Forts.)

Ens Ropandes Röst i Öknen.

N:o 11. November. 1853. 2 Ärg.

(Infärdt.)

Twänne misbruk af Ordet: Förädla.

"Ord gälla som mynt" säger ordspråket och således blir det falskt mynt af falskeligen använda ord. Men Myntförfalskare pläga ju anses med första affly och straff (40 par spö och hängning) Lätom oss derföre ej förfalska orden.

Island de ord, som blifwit förfalskade, är det wara ordet förädla, hwilket satan sig till tjenst i vårt språkbruk illa misshandlat. Vi wilje nu anföra 2 framstående misbruk af detta ord.

Det första misbruket är det, då det hetat, att spannmål warit förädlat, då den blifwit förwandlad i brännwin. Spannmål är en ädel Guds gåfwa. Men förwandlad till brännwin, som så länge blef kristenhetens dwakakall, blef denna ädla gåfwa till den första landspläga och en falskt salighetskälla, så att och hit kan lämpas hwar Paulus skrifer i Romarbrefwets 1 Kap. "De hafwa förwandlat Guds sanning i lögn" Guds ädla gåfwa (fäden) i en lögneandens traktering. Men de ädla brännwins patronerna och "hederlige lögnaren" wille gern gälla, såsom hulda menniskwänner.

Witeå

Tryckt hos W. N. Nygren. 1853.

före wille de ej ha pilten nämnd med sitt eget namn, utan brännwin skulle hetta en Guds gåsiva, ja den bästa, således bättre, än spannmål, hwarföre man ock sadet "gifsiva någon till bästa," när man gaf någon en sup. I sednare tider har wäl brännwinet blifwit bättre underseft och af många kunniga och opartiske läkare äfwensom af en bitter erfarenhet utmärkt såsom den swåraste lundsplåga. Dersföre tror wäl ingen numera, att säd och potatis förädlas, då de kastas i brännwindraakens kästlar. Mellertid spökar ännu det talesättet, att brännnerierna förädla spannmålen. Men numera brukas detta uttryck mest af nykterhetswännerna, då de wilja göra narr af de brännwinister, som numer beghynt stämmas, att säga, det sadens dyra Guds-lån förädlas i brännwinspannan.

Det andra missbruket af ordet förädla grasferar ännu och torde ännu längre fortwara. Man säger nemligen om människonaturen, att den förädlas genom religion (man menar wäl kristendomen, såwida man ej såsom en hedning är nöjd med den naturliga religionen, sträddad efter egen behagelig snitt) Att naturen eller (den naturliga) människan förädlas genom religionen är ett uttryck, påfunnet af andeliga krögare, som funnit för godt, att uppblanda Guds ord med människosunder. De hafwa utgått ifrån det antagandet, att människan och hennes natur allaredan är ädel i det skick, den befinnes utan Kristi och andans nåd. Blindheten, som ej känner och erfar Guds helighet, har welat och will sågerna inbilla människorna, att de äro skäligen goda och ädla och att det allenast behöfwes, att de söka till sig

för att småningom blifwa allt ädlare. Detta är ju smickrande för det naturliga bögmödet och en lätt wäg, att med stöflor och sporrar rida in i himmelen uppå sina egna höga hästar. Men det har den olyckau, att wara grundsalft. Guds ord bedyrar ofwerallt, (hwad ock alla rätt wakna erfara) att människan är i grunden förwänd, förderfwad och dödd i sond och oförnögen till allt godt och behöfde såsom alldeles förtappad en så stor frälsares så djupa förnedring och lidande och andans nyfödelse för att bli upprättad, med Gud försonad och till något godt dugelig. Föstån man ej will förstå det, så får det fast hwad Herren säger: "Mig förutan kunnen I intet (godt) göra.

Om wäckselerna i Torneå Lappmark.

Öfvers. från föreg. Nr.

Wi skulle nu betrakta brännwinets sednare del, eller den werkan, som brännwinet utöfwade på folkets seder. Denna del af brännwins draken är utförligt beskrifwen af nykterhets wännerna i deras tidskrifter, så att wi här endast behöfwa göra en tillämpning på Lappmarkerna. Lappens hårda klimat och mödosamma lefnads sätt, har gjort honom till en fyllhund af naturen. Han har icke blifwit det af öfning och wana, såsom andra drinkare. Det war för Lappen ett naturligt behof, att söka något uppfriskande medel, emot "tröttheterna," såsom Lapparne sjelfwa uttryckt sig.

Det war således naturligt, att brännwin skulle få afättning i Lappmarkerna. När Lapparne begäfw sig till kyrkan, dels till fots eller på skidor (i Luleå och Piteå

Lappmarker) dels förbrände med Menar: så war deras wänliga samtalsämne på wägen, om det i kyrkostaden skulle finnas någon sup emot trötheterna", och derom drogo frögarena nog försorg, att der skulle finnas botemedel emot "trötheterna" hwarje större helg, då Lappar wäntades till kyrkan. Wanligen förplägades också Lapparne så hederligt af sina wärdat i kyrkostaden, att de fibrilla fullhundarne, fördes som lik ifrån kyrkostaden. Dessa bränwins skullder woro så hederliga att Lappen måste honorera dem hederligt, när krögaren kom till Lappens låta, för att köpa slagtrenar. Men icke nog dermed, att krögaren incasferade sina bränwins skullder hederligt, när han kom till Lappbyn; han förde äfwen med sig en halfankare, och förplägade Lappen: så, att Lappen blef mycket medgörlig i affeende på Menhandeln i början wiste nog Lappen att bestämna priset på sina renar, men ju mera han tog in af eldwattnet, desto medgörligare blef han i affeende på priset, och slutligen skänkte han en slagtrehn på köpet för att wara riktigt hederlig. Dock hände det siundern att Lappens hustru, som war mindre plägsam än mannen, gjorde slut på hela handeln, i det hon hetsade hundarne på rehnhjorden, eller till och med släppte lös de rehnar, som krögaren sått i band. Denna handel skulle icke hafwa warit så stadlig för Lappen om icke wargarne i det samma infunnit sig i rehnhjorden, hwilken under Lappens rusliga tillstånd sålnade all tillsyn. Det såg nästan så ut, som skulle wargen verkligen hafwa känt bränwins lukten på långt håll, emedan denna Lapparnes affiende wanligen infann sig i rehnhjorden, så snart krögaren infann sig i Lappens

foja. Men saken låter dock naturligen förklara sig sålunda att då ingen ropandes röst hördes i öknen, som skrämde bort wargen, så blef han mästar öfwer Rehnhjorden; och så förhåller det sig äfwen i andeligt affeende:

Wi kommo nu till den tidpunkt då hufwudsstriden med bränwins draken upstod. Det war omkring år 1847. Men innan wi omtala denna strid, måste wi först nämna några ord, om kateketen Johan Raattamaa, som warit och är ännu den sernämsta hjelten i striden. Namnet Raattamaa betyder "jordriswären" eller en, som riswer och bökar opp jorden, hwarigenom den blir fruktbarande. Det torde wara mindre bekant, att Lappar och finnar äro wändeliga i sina uppfinningar på öknamn och tillnamn. Förmodligen har någon af Raattamaas förfäder utmärkt sig som jordriswäre; kanske har han wid något tillfälle riswit opp torf på någon tjärdal, eller riswit opp torf på sin åker, och mera behöfdes icke för hans grammar, innan de gåfwo honom tillnamnet Raattamaa. Denne Johan Raattamaa är son af en Nybyggare i Kareluando Församling. Af naturen begåfwad med utmärkta naturs gåfwo, har han i ungdomen varit wäckt; men den tiden fanns det ingen, som förstod sig på att leda ynglingens uppmärksamhet på det andeliga lifwet. Hans närmaste anhörige trodde att han war kollrig, och då ingen brydde sig om honom, så flecknade den andeliga elden hos honom, och deröfwer glödde sig hans anhöriga och wänner.

Under den tid, då det så kallade ambulatöriska underwisknings werket i Lappmarken florerade, plägade Pasto-

verna i Lappmarken på uppdrag af Confflorum i Hernösand, att bilda kateketer, och dertill waldes naturligt wis sådana kateket ämnen, som hade någorlunda god sättningsgåfwa och woro förbrifrigt oklanderlige i sin wandel. Jag kommer nu icke ihåg af hvad anledning Jag kom att wälja denna yngling till kateket, men summan war det, ott han bildades till kateket af mtg hwilket skedde långt för än wäxelsen kom i gång. Han wisade också en särdeles lust och fallenhet för Warnaunderwisingen; men när han kom i bränwinet, så war han alldeles odräglig. Slikt ölsinne hade han tillika, så att han i fyllan och willan betedde sig som en galning i sitt hus. Jag måste öfwa straxa på honom för denna last, och äfwen grannerne klagade på honom mera af afsundsjuka, än af nit om ett nyktert och ärbart lefwerne. Lapparne twekte, att Naattamaa höll deras barn alltför strängt wid Boken, och dertföre kommo klagomål äfwen från det hållet öfwer Naattamaas uppförande. Men Lapparne tördes icke klaga deröfwer, att Naattamaa höll deras Barn för strängt wid Boken, utan de togo något annat swepstal till grund för sina klagomål. Smellertid kunde jag icke förnås, att entlediga Naattamaa ifrån tjensten, emedan ingen fanns i hela församlingaen, som kunde bättre underwisa barnen än samma Naattamaa. Om det för dömda bränwinet icke hade funnits till, så hade Naattamaa redan den tiden warit den förnämsta kateket i hela Lappmarken; men det för dömda bränwinet skände bort hela karlen.

Nu hände sig en gång om en Julhelg, att en krögare från Jukkasjärwi församling hade kommit till Kare-

suando i någon handels speculation. Denna tappade sin plånbof midt på kyrkewägen, när folket kom ut ifrån kyrkan. Naattamaa gick straxt efter honom, och tog upp plånbofen: han repade wäl till dem som gingo ifrån "hwilken har tappat plånbofen". Men antingen war krögaren icke nykter, eller också war han så intagen af sina handels speculationer, att han icke hörde ropet. Nu tittade Naattamaa affides i Plånbofen, och fann att den innehöll mycket renningar. Derpå upiög girighets djefwulen hos honom och ingaf honom den förefällningen, att han kunde i en hast göra lycka genom detta synd. Han reste genast hem, tog några förtrogna wänner med sig i en kammare och räknade pengarne: Plånbofen innehöll närmare sjuhundrade Riksdaler. Nu hade Naattamaa hört kanske genom det örat, som är öppet för alla handa wäder och wind; han hade hört att Lagen bestämer en tredjedel i hittare lön. Han kommer nu med hjertat i halsen och hoppande af glädje, till Prestegården om morgonen annan dag Jul, och ger tillkänna att han hade hittat en plånbof, med anmodan tillika, att det borde lysas upp i kyrkan. Men nyss förut hade också egaren till plånbofen warit inne, och beklagat sig, att han förlorat sin plånbof; han begärde efterlysning i kyrkan, och lofwade 5 Riksdaler i hittarelön. Jag sade då åt Naattamaa, att egaren till plånbofen hade nyss warit inne och som han ännu icke hunnit aflägsna sig från Prestegården, så efterstickades han; egaren kände igen sin plånbof, men Naattamaa war icke nöjd med de utlofwade 5 Rdr. i hittarelön, utan påstod, att han hade rättighet, att få tredjedelen af plånbofens innehåll. Då

måste jag rätt alfwarligt föreställa Raattamaa hans egenytliga skamlöshet, och som han wäl insåg, att det icke war så godt att söta sig med sin hittills warande bestyddare, så fällde han modet, så mycket mera, som egaren till Plänboken påstod, att den icke innehöll allt hwad den hade bort innehålla när den tappades. Jag tror icke, att Raattamaa tillagnat sig något af plänbokens innehåll, utan antingen hade egaren till plänboken tappat minnet jemte plänboken, eller också hade någon af Raattamaas wänner, som han tog till, wittenen när pengarne räknades, nappat någon sedel, utan att Raattamaa märkte det. Egaren till plänboken stämde Raattamaa på ed den han ock måste aflägga. Men skrapan, som han fick på färsta gerrningen war den första swära södt för honom på den bana, som har då wandrade. Det gick honom djupt till sinnes, att han skulle blifwa så illa tilltygad på söndags morgonen. Det war girighets djefwulen, som fick den swära söden, och heders djefwulen ännu mer. Smellertid kan man från denna tid räkna första början till Raattamaas sednare wäxel.

Ett bewis på Raattamaas stora förmåga att fatta, kan man inhämta af följande. På skrift skolan i Karejuans do intunno sig ärligen sådana hedningar, som icke kunde läsa rent innantill, ehuru de woro till mogen ålder komne. Jag måste då anlita Raattamaa, att hjälpa mig under skrift skol tiden. Han fick hålla sig med sin skolungdom nära dörren i kyrkan, under det jag handledde den öfriga ungdomen i choret. Men så spänd war Raattamaas uppmärksamhet, att han uppfattade hwar enda

fråga som förekom i choret och hörde tillika, om något af hans Slewer klickade på en bokstaf. Här inhämtade nu Raattamaa methoden att kateketisera. Trälsfaren säger, att Lärjungen icke är öfwer sin mästare; men nog måste jag tillstå, att Lärjungen är i den wägen öfwer sin mästare. Min method har gått derpå ut, att så snart som ungdomen att begripa, hwad de läst. Men ofta händer det, att man får hålla på i två weckors tid, innan barnen lära sig att läsa Guds ord med estertanka och uppmärksamhet. Ibland händer det, att somliga swara på de framställda frågorna läckt och utan estertanka. Jag ställer då samma fråga på en annan: han swarar då något annorlunda än den första; samma fråga ställes ännu till den tredje och han swarar något annorlunda än den första och andra. Till slut frågar jag af någon som jag föreställer mig hafwa bättre insigt än de öfrige: hwilken af dessa tre har swarat rätt? med sitt fyrdböljer jag för dem alla hwilken mening jag anser för den rätta. Härigenom förekommes den olägenheten, att ingen kan swara Läraren till behag; emedan de icke så snart kunna komma underfund med Lärarens mening; de måste således tänka efter, innan de swara, och, som ingen ännu wet, hwilken af de tre eller fyra har swarat rätt; så måste de öfrige, utan afseende på Lärarens mening, hwilken de icke känna, swara hwar och en, som han tycker likast wara. Härigenom får man snart lära känna Barnens egna föreställning om saken. När den som i början swarade utan estertanka, frimodigt, kommer underfund med sitt mistag; blir han till slut så gripen af hedersdjefwulen eller skammen, att han

icke swarar ett ord. Men då blir han af Läraren anmanad att resa hem till sina föräldrar, ty hwad gör han i skrifskolan, när han icke vill swara. Detta är att fåta dem på det hala. Skamligt är det att resa hem; skamligt är det att swara orätt; skamligt är det, att Läraren måste gå förbi honom, när han icke swarar. Detta sätt lykkas det ibland, att få hjertat i rörelse, som annars är förstenadt; och deruti är Naattamaa en måstare att först lifwa känslorna, ehuru dessa känslor i början äro dåliga känslor, eller passioner, eller djeslar, som börja röra sig. Men det är just på detta sätt, som menniskan kommer till en sann syndkänneedom, nemligen genom Lagen, som uppväcker all begärelse. Guru skulle annars en längtan efter nåd och försoning uppstå, om icke Lagen, som är en tuktomästare till Christum, predikades först till wäckelse, och sedan för de benådade till hjälpsel. Oftast äro Barnen, wid ankomsten till skolan, uti ett slags oflyktighets tillstånd; de weta icke någon skillnad emellan godt och ondt. De måste således uppväckas till medvetande af sin fördetswade natur; de måste af egen erfarenhet öfvertygas derom, att alla menniskor äro af naturen wredenes barn. Det onda, eller djeswulens magt, måste blifwa så kunnbart och förnimbart i menniskans hjerta, att hon af egen erfarenhet, icke blott på en blind och dödd tro, känner sig wära uti ett olycksaligt tillstånd, uti djeswulens wäld, uti den djupa föredning, eller, som det heter i våra symboliska böcker, utan tro, utan kärlek, utan Gudsfröktan. Detta är en verkelig sanning, att "menniskan är af naturen ett wredenes barn". Men just då, när denna san-

ning ställes syndaren för ögonen genom Lagens predikan, eller, när Lagens anda uppväcker uti åhörarens hjerta, all begärelse; så, att syndaren kommer till en rätt syndkänneedom, till ett klarare medvetande af sin djupa föredning, af sitt olycksaliga tillstånd: då kommer den dygdiga förnufts menniskan, den bildade werlds medborgaren, och kallat en sådan Lagens predikan till wäckelse, för "hundkall". Och när en sådan hederlig krögare får erfara werkan af allmogens wäckelse uti sina bränwings fastager; så blir han upprigt af ett andeligt hat, och säger: detta är bara swärmeri och fanatism. Så har det gått till med de aldra hederligaste krögarens omwändelse, när fullhundarne upphörde att supas; de hederligaste krögarena hafwa blifwit fattade af det andeliga hatets ande; den infernaliska brånaden eller spritångan fattade eld i deras hjertan; de kunna icke få någon samwets frid, förr än bränwingsstridens och supfridens störrare blir tuggad. Det heter ännu uti en insänd artikel i Norrbottens Posten för 1853: att Fanatismen sprider sig i Gelliware förnämligast genom Prosten Lestadii Predikningar. Jäke underligt då, att en af de wäcka i Kareluando, såg djeswulen med wrede och harm, blådra i ett af Prosten Lestadii Concepter, som Läsaren hade lagt på bordet i sin kammar; förmodligen tänkte afgrunds Jursten: jag kan icke begripa, hwariföre dessa grofwa och smuttfiga Concepter skola uppväcka ett sådant owäsende i mitt rike; jag kan icke få någon frid att sofwa i mina gamla kunders hjertakammar, för dessa grofwa och smuttfiga Concepter.

Om vintern 1845 härjade äfwen Raattamaa att tala om Christendomen, men ännu var han icke riktigt fri från bränviner; han blef narrad af sina goda vänner och gamla supbröder att smaka för hederns skål, och för att göra värden till visses. Denna heders djeskul var vida värre att öfvervinna än sjelfva begäret efter bränvin; det var mången, som icke ville stå sig med världen, det vill säga: med werlden. Äfwen Raattamaa kunde på länge icke begripa, att den som werldens vän vill vara, han blifwer Guds ovän. Längre hade Raattamaa stridt emot bränvins djeskulan och heders djeskulan, innan han genom Guds nåd kunde befrias ifrån deras wälde. Han fick hålla på ett helt år, innan han kunde öfvervinna bränvins begäret. Han hade äfwen länge hyft den önskan, att han kunde få undervisa Barnen på ett ställe några månader, såsom missions kateketerna i södra Lapplanden. Denna Raattamaas andeliga önskan blef ock slutligen uppfylld när missions sällskapet i Stockholm, sticade 2:ne Kateketer från södra Lapplanden till Torned Lappland, för att undersöka lokalen, och efterse, huru vida det wore möjligt att kunna få en missions skola ordnad i denna wrå af werlden. Derigenom kom också jag i Correspondens, med missions sällskapets Sekreterare; och som Consistorium i Hernösand hade gifwit Pastorerna i Torned Lappland uppdrag att inaccordera 18 stycken Lappland barn hos Nybyggarna, men detta icke lyckades; emedan underhålls kostnaderna, som staten skulle bestå, ansågos vara för ringa; så anhöll jag hos Consistorium, att dessa Barn skulle få inaccorderas i missions skolan på for-

tare tid, samt, att dessa Barn kunde få undervisning af samma kateket, som undervisade andra barn i missions skolan. Med Kongl. Maj:s nådiga tillstånd bewilljades detta mitt andragande i Consistorio; och nu först kom Raattamaa in i sitt rätta element.

Första försöket med Missions skolan gjordes i Vainio By af Jukka-Järwi Församling i Torned Lappland. I December 1847, gjorde jag en förberedande resa till Vainio; om det uppkomna kätteriet eller swärmeriet i Karefuando singo krögarna och fyllhundarne i Vainio den gången intet säkert besked af mig. Jag frågade endast husbönderna, om de hade lust att emottaga och underhålla några fattiga Lappland barn, och till hvad pris. Som detta war någonting att förtjena på; så narrade dem egenlyttan att emottaga ett wist antal Barn. Skrifligt accord upprättades och handpenngar gafs wos. Hade Nybyggarna i Vainio kunnat föreställa sig, att detta accord gällde deras krögeri rörelse; så hade de wist icke skrifwit under Conventjonen.

Uti Januari månad 1848, ankom Johan Raattamaa till Vainio med en skara af Lappland barn, af hvilka en del knappast kände Bokstäfverna. En af de bättre försigkomna Barnen, satte han till monitör för WCDarierna, medan han sjelf handledde dem, som kunde läsa i bok, ehuru icke med järdighet, dock likwäl hjälptigt. I början måste han gå mycket försigtigt till wäga, för att icke skrämma bort sina åhörare. Han förklarade Christi pinos Historia för Barnen efter den method, som han inhämtat af mig i Karefuando. Om aftnarna församlade sig äfwen Byns invånare i skolrummet, som war

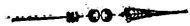
ett råfpröte. Der hölls då bönn, och efter Bönens slut läste Naattamaa något af mina Concepter, som wanligen hade den werkan, att en del af åhörarna blefwo förbittrade, och paltade ut, men andra åter stannade qwar. Efter Conceptets uppläsande fortsatte Naattamaa samtalet med de qwarwarande, långt in på natten. Nu uppstod en allmän nyfikenhet bland Lapparne i Juktasjärwi att besöka den underliga skolan, hwarest Barnen sades blifwa tofiga. Och tofigt såg det också ut för profana ögon, då en del af barnen wändades i samwets qwal, andra åter, hoppade af glädje; somliga blefwo kraftlösa och orkade icke stå på benen. Ungefärligen en månads tid hade Naattamaa arbetat på den hårda jordmohnen, hvars upprifware han war; då äfwen några af Byns storfrögare började få "ett stygn i sina hjertan". Det blef i början af skolterminen en hård kamp och strid med bränwins draken, som hade sina drabanter och utstikade i skolrummet. De som woro mest skrifslärde, försökte att förswara bränwins nytta och nödwändighet med Bibelspråk, som togos af Salomo och Syrach; men Naattamaa war så pass hemma i Bibeln, att han kunde wederlägga dem med andra Bibelspråk. Till slut fattade en och annan frögare det förtwiflade beslutet att hålla ut sitt bränwin på marken. Detta offer åt den okända Guden uppväckte i början fasa och afsky bland Lapparne. Det war i deras tanka en gruswelig synd, att hålla ut Guds gåswer på marken. Semliga sade som Judas: "hwi wordt icke denna smörjelsen såld för tryhundsdrade penningar, och gifwit dem fattigom"? Om frögaren icke hade samwete att behålla sitt bränwin så

kunde han ju hafwa sålt det och gifwit wärdet deraf till de fattiga; så hade det kunnat komma någon menniska till nytta; men nu gick det alldeles förloradt, och kom ingen till nytta. Så resonerade de förståndiga och frönuftiga slyhundarne; men det half intet att spjerna emot udden. Lapparne sjelfwe öfwerlygades så småningom, att bränwinet kom ingen till nytta, men wäl till skada och förderf för hela menskligheten. Ja! de blefwo öfwerlygade, att bränwinet war förnämliga skulden till Lappallmogens elände och fattigdom; detta insågo de också till en del sjelfwa, men bränwins begäret war stort; frestelsen war öfwerwinerlig ända till dess en grundelig wäckelse kom dem, att fatia afsky för eldwattnet. Annars hafwa somliga nyktra slyhundar, eller så kalla: de måttliga nykterhets wänner, satt i fråga, huru wida det kan wara rätt och tillbörligt, att de absoluta nykterhets wännerna sätta den ena djefwulen i harnesk mot den andra. Som till exempel: då nykterhets Talaren wisar den skada, som fulleriet åstadkommer i ekonomiskt hänseende; så eggjar han girighets djefwulen att slåss med bränwins djefwulen. Och då nykterhets talaren widare afmålar den skam och wanära, som drabbar drinfären; samt huruledes han förlorar sin aktning bland hederligt folk; så uppeggar han ambitionen eller heders djefwulen att hugga ihjäl bränwins djefwulen. Detta sätt att sätta djefslarna eller passionerna i strid och harnesk mot hwarandra, är, efter de måttliga nykterhets wännernas förmenande, ochristligt; det innebär en hemlig jesuitism; det är att begagna dåliga medel för winnande af ett godt ändamål. Men wi måste här wid lag erinra de

måttliga nykterhetswännerna, som stå uti ett hemligt förbund med bränwius djefwulen, att det är ett wanligt krigspus, som alla krigande Potentater ansett för både lofligt och hederligt, att reta hwarandras undersåter till uppror. Om nu nykterhets talaren retar girighetsdjefwulen och heersddjefwulen att göra uppror emot bränwiusdjefwulen; så kan detta krigspus icke wara mera jesuitiskt eller wanhederligt, än att till ex. Ryska Kejsaren retar Turkens undersåter till uppror emot Sultan.

Här tyckes det wara på sitt rätta ställe, att undersöka i hwilket förhållande Bränwiusdjefwulen står till de andra djeflarna. Att bränwius djefwulen är som en kommandant öfwer andra djeflar, har man funnit deraf, att så många grossa brott blifwit begångna i fyllan, såsom brottmåls statistiken utwisar. Kanste två tredjedelar af dessa grossa brott, skulle hafwa uteblifwit, om icke bränwinet warit ett eggelse medel till det onda.

(Forts.)

Uitgå
Tryckt hos W. N. Nygren. 1853.

Ens Hopandes Röst i Öknen.

N:o 12. December. 1853. 2. Årg.

(Forts. från föreg. Nr.)

När menniskan tager sig en sup bränwin på nykter mage, så tycker man, att den hetkar i magen; när spritångan sprider sig med blodet till hjertat, så tycker man, att den värmer hjertat. En del menniskor hafwa godt blifne; sådana fullhundar blifwa mycket blödiges och Gudfruktige i fyllan; andra åter, som hafwa elakt blifne, blifwa knarrige, otålige, och bullersamme, de börja då, att swärja och slå i fyllan. Men det är swårt att säga, hwilketdera må wara större synd, antingen att wara Gudfruktig i fyllan, eller ogudaktig i fyllan. En allmän erfarenhet är det, att ett hemligt hat, som man icke icke råds uppenbar i nyktert tillstånd, kommer ut, när bränwinet fått göra sin werkan på gallan. Härpå kan man göra den slutsatsen, att bränwines örena ande, och hatets swart ande äro bröder. Bränwines örena ande gör menniskan mera modig och djerf; den ger styrka och fart åt de hemliga djeflar, som hafwa sitt säte i föttet. En god egenkap tillagnas bränwinet nemligen, att 'winet är ärligt'. Detta är en dygd, som gerna må wara winets försjens; men wigt och sannt är det äfwen,

